СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 108. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 9-го травня 1940. No. 108. Jersey City, N. J., Thursday, May 9, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА НА ПАЦИФІКУ

ВАШИНҐТОН. — Департамент війни дав приказ американській фльоті, що знаходиться далеко на Пацифіку, коло Гавайських островів, щоб там далі залишалась і додому не верталась. Ця фльота становить головну морську силу Злучених Держав Америки і вона в останніх часах відбувала там свої реґулярні маневри. По маневрах, як звичайно, мала вертатись до домашніх портів. Та внаслідок напруження на Далекому Сході, що стоїть у звязку з можливим нападом Японії на голяндські кольонії; ця фльота дістала приказ залишатись там на неозначений час. Підозрівають, що колиб Голяндії на европейськім континенті щось сталось, напала її якась держава, то Японія хотілаб з того скористати і захопити її кольонії на Далекім Сході.

ПРИПОРУЧЕННЯ ГОЛЯНДСЬКОМУ ПОСЛОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Голяндський посол у Вашинґтоні, д-р Людон, дістав припоручення від свого уряду вдома, що на випадок, якби він був відтятий від матерного краю, щоб виплачував усім голяндським послам і консулям за границею платні і потрібні гроші на удержання заграничних посольств. В тій цілі домашній уряд складає за границею відповідні фонди. Це припоручення дає причину до дальших підозрінь, що Голяндія таки числиться з тим, що її може зустріти доля Данії, чи Норвеґії.

ДЮІ НАЇЗДИТЬ НА ЮНІЙНУ КОНВЕНЦІЮ.

АТЛЯНТИК СИТІ. — В часі конвенції юнії домових робітників агенти нюйорського прокуратора Томаса Дюія наїхали конвенційні наради й арештували трьох урядників юнії та секретарку. Предсідник цеї юнії, Джордж Скаліс, був недавно арештований властями за рекетірство і вимушування грошей. Він зрезиґнував з голівства. Предсідником мали вибирати теперішнього заступника, МекФетриджа, якого враз з двома іншими юнійними урядниками тепер агенти арештували. Заряд юнії вислав протест до нюйорського ґубернатора Лімена і ґубернатора стейту Ню Джерзі — Мура та до посадника Ню Йорку — Ля Ґвардії.

ВИБОРЧІ НАСТРОЇ.

САН ФРАНСІСКО. — Правибори в стейті Каліфорнія виказали, що президент Рузвелт має там велику популярність і на випадок третього кандидування його населення піддержалоб. Він здобув 350 тисяч голосів. Всі інші демократичні кандидати разом здобули значно менше. Ґарнер, що спосеред інших здобув найбільше, дістав лише 50 тисяч голосів. Републиканські кандидати всі разом здобули 240 тисяч.

ЛИНКОЛН (Небраска). — В тім стейті перший раз від десятьох років усі голоси, віддані на демократичних президентських кандидатів у часі правиборів, були менші від усіх голосів, відданих на републиканських кандидатів. Републиканські голоси виносили 184 тисячі, демократичні 157. Рузвелт перевищав Дюія лише на 9 тисяч голосів. Перший дістав 112 тисяч, другий 103 тисячі.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії під диреторством д-ра Ґелопа подало до відома, що Вендел Вилкі, голова „південних компаній публичних ужиточностей", в останнім місяці дуже спопуляризувався і дістає чимраз більше прихильників, що хочуть його ставити на президентського кандидата з боку Републиканської Партії. Він місяць тому стояв на самім кінці. Тепер перескочив Ґувера, Лендона і Ґанета та станув на четвертім місці по Дюієві, Венденберґові і Тафтові.

ДЖЕРАРД ЗА ПОМІЧ АЛІЯНТАМ.

ВАШИНҐТОН. — Бувший американський амбасадор до Німеччини, Джеймс Джерард, мав побачення з президентом Рузвелтом, після якого заявив газетярам, що він є тої думки, що Злучені Держави Америки не сміють допустити до того, щоб виграла Німеччина, бо це сталоб загрозою для Америки. Вигравши війну, націсти відразу візьмуться до підбою західньої півкулі, казав Джерард. Вони наперед підібють Південну Америку. В Бразилії дві провінції вже знаходяться в німецьких руках, казав він. По Бразилії прийде на чергу Арґентина й інші держави. В той час, коли націсти вже нині працюють у Південній Америці, комуністи з наказу Москви вже нині напружено працюють у Мексику. В підбою західньої півкулі націсти будуть співпрацювати з Советами, казав Джерард. Він говорив, що позиция Гітлера нині знаменита і він цілком не зробив помилку зо свойого боку, нападаючи на Норвеґію. Так показується, що в Гітлера впрост надприродний дар часувати події, казав Джерард. Супроти цього Америка мусить зброїтись і зброїтись, казав він.

БАРТОН КРИТИКУЄ ПОЛІТИКУ РУЗВЕЛТА

НЮ ЙОРК. — Конґресмен Брус Бартон сказав, що заграннчна політика теперішнього уряду дуже дивна: уряд ніби симпатизував з Фінляндією, але водночас продавав газоліну Советам для совєтських бомбовиків; уряд симпатизує з Китаєм, але водночас продає 75 відсотків усіх потрібних воєнних матеріялів Японії; уряд ніби дбає про американські інтереси, але водночас піддержує в Мексику, шляхом викупу по інфляційних цінах срібла, комуністичний уряд, що конфіскує американське добро. Америці треба такого президента, щоб менше говорив, а більше робив; щоби був скромний, але глибокий у своїх переконаннях і намірах, казав Бартон.

СИЛА ФЛЬОТИ

ВАШИНҐТОН. — Перед комітетом морських справ зізнавав сенатор маринарки, Едісон, і ще раз сказав, що, на його думку, тяжкі бойові кораблі і далі остаються головною основою всякої морської оборони. Вони перевищають вартість літаків. Він казав, що має точні звідомлення, що німці своїми літаками не затопили ні одного тяжкого англійського корабля, тільки затопили чотири контрторпедовці. Він, на запит одного конґресмена, відповів, що не думає, що німцям вдасться знищити англійську фльоту. Щодо будови нових бойових кораблів, то, казав він, лекція в Европі не піде надармо і вже тепер американські інженіри стараються уліпшити будову воєнних кораблів, щоб їх зробити безпечнішими перед летунськими нападами.

НІМЕЦЬКА ГРУПА ЗА НОРВЕҐІЮ

Виконний комітет місцевого відділу організації „Німецько-Американська Ліґа для Культури" в Сан Франсіско вислав до норвезького консуля у Вашинґтоні вирази співчуття зприводу німецької інвазії Норвеґії. Телеграма висказує зприводу інвазії обурення на Німеччину.

ПОЛОЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ФАРМ

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет Ля Фолета, що досліджує положення американських фарм, переслухував чергових знавців у тій справі. Вони сказали, що положення американського фармера дуже погане. В Америці є коло 600 тисяч фарм, що такі вбогі, що немислимо, щоб вони прокормили тих, що на них працюють. А на них живе коло три мільйони осіб. Зрозуміло, що вони мусять мандрувати за заробітками. Крім того є коло 1,700 тисяч фарм, яких річний прихід виносить по $25 місячно. З того вони мусять удержати себе і родину, оплатити лікарів і школу своїм дітям. На тих фармах живе коло віcім мільйонів душ. Назагал одна третина фармерів живе серед таких обставин, серед яких живуть нуждарі, говорили знавці.

ЧИТАННЯ ВОЄННИХ НОВИНОК І ЗДОРОВЛЯ

Підчас свого відчиту в Колеґії Гемилтона в Клинтоні, Ню Джерзі, відомий психіятр Дейвид Сіберi радив ученикам в інтересі власного умового здоровля читати менше воєнних новинок. Принаймні, говорив він, не треба їх читати так, начеб вас самих бомба вдарила, себто не треба ними перейматися. „Треба приймати світ таким, яким він є", говорив він, „і не не треба боротися проти фактів".

МАШИНА ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ УМУЧЕННЯ

На Світовій Виставі в Ню Йорку уставлено машину, котра, мовлять, забирає від людини змучення ніг. Людина стає на підставу, бере в руки ручки машини, машина потрясає людиною й змучення ніг уступає. Власники машини кажуть, що цей вислід дає потрясення ніг електричною машиною.

ЗА ЧЕЙМБЕРЛИНА!

РИМ. — Фашистівська преса пише злобно в обороні Чеймберлина. Каже, що чим довше він буде при владі, тим лекше буде боротися з аліянтами, які не будуть усилі здобутись на ніяке рішення.

ЯК ПІЗНАТИ СКОРІСТЬ ЇЗДИ

Підчас процесу проти автомобіліста за вбивство переходячої дорогу людини, що відбувся оподі в Бронксі, Ню Йорк, поручник нюйорської поліції Джордж Андрус заявив у своїх зізнаннях, що обвинувачений автомобіліст їхав скорше, ніж на це дозволяє закон. На доказ свого твердження поліцай предложив міру сліду з похованення авта. Коли судя спитався, як можна робити висновок про скорість їзди з довжини, на яку авто поховзнулося, поліцай предложив рахункову формулу, котра, на його думку, показує непохибно відношення між одним і другим. Судя дозволив прокураторії подати це свідоцтво як доказ вини.

БЕНКЕТ ДЛЯ СОБАКИ

Нюйорська Ґілда для Сліпих улаштувала бенкет з приводу 10-ліття народин Зенти, німецької собаки, що водить одного сліпця. Дві промови виголошено з того приводу, котрі Зента вислухала з увагою.

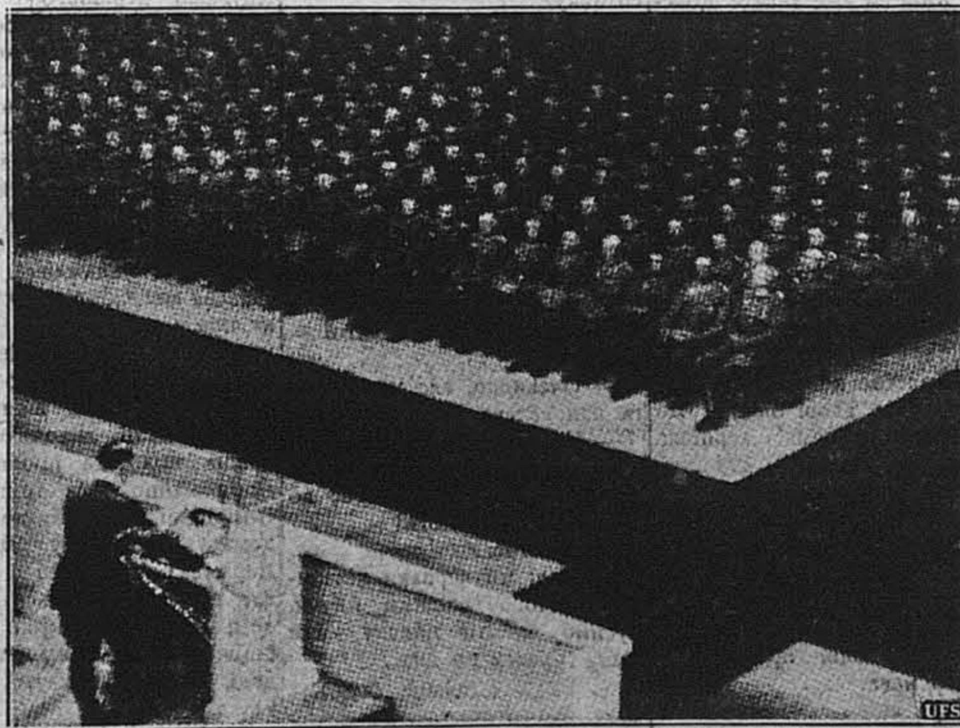
НЕМА СМЕРТНОЇ КАРИ НА КУБІ

Конституанта Куби приняла начерк нової конституції, на основі котрої кара смерти має бути обмежена до засудів за військові злочини й шпигунство в часі війни.

У вязницях Куби знаходяться тепер 35 осіб, засуджених на кару смерти, котрої одначе уряд не виконує. Ще від адміністрації Мачадана на Кубі не виконувано кари смерти. Лише підчас недавньої революції розстріляно кілька цивільних осіб.

РІЖНІ ТОЛКУВАННЯ.

РИМ. — Виходить, що є політичне напруження між Ватиканом і італійським урядом, бо ватиканська офіційна ґазета часто займає інше становище у міжнародних справах ніж італійський уряд, а з ним і італійська преса.

„ГОЛОВИ ПОКОТЯТЬСЯ".
Гітлер промовляє про свою норвезьку кампанію до офіцирів, зібраних у Спортовій палаті в Берліні. Він казав, що Німеччина веде війну на життя й смерть і що в ній покотяться голови.

В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ВЖЕ ПЕРЕВЕДЕНО НАЦІОНАЛІЗАЦІЮ БАНКІВ

МОСКВА. — Комуніст Кошевар подає в московській „Правді", що він уже покінчив справу з націоналізацією банків у Західній Україні, яку він виконував в імені Держбанку. Він каже, що знаціоналізовано там 414 банків і 1,600 кредитових інституцій. Далі заявляє, що пропала в банках більша частина вартісних паперів, які розграблено. Але дещо з того вдалося віднайти. Тепер існують у Західній Україні 6 обласних філій Держбанку і 50 повітових відділів.

ТИМОШЕНКО КОМІСАРЕМ ОБОРОНИ.

МОСКВА. — В Советах зайшла нагла й несподівана зміна: ген. С. Тимошенко дістав титул маршала й іменований народнім комісарем оборони. Дотеперішній комісар оборони, маршал К. Ворошилов, зістав заступником предсідника Ради Народних Комісарів, яким є Вячеслав Молотов, що є водночас і народнім комісарем заграничних справ. Це значить, що Ворошилов стане тепер заступником премієра. Тимошенко був командантом Київської Воєнної Округи.

Ніхто не знає, яка причина тих перемін.

ГОЛЯНДІЯ НАДІЄТЬСЯ „НЕСПОДІВАНОК".

АМСТЕРДАМ. — У Голяндії панує переконання, що в найближчому часі зачнеться на заході властива війна як не з боку Німеччини, то збоку Анґлії. І рахується з тим, що в ту війну можуть втягнути і Голяндію. Тому покликано нові два річники до військової служби. Мала Голяндія має тепер 75,000 війська. Та в короткому часі вона може виставити і виеквіпувати армію з 400,000 жовнірів, а в міру потреби і з 1,500,000 жовнірів.

ГОСТРІ АТАКИ ПРОТИ ЧЕЙМБЕРЛИНА.

ЛОНДОН. — Перетомлений, нервовий і зхвилюваний 71-літний Чеймберлин прислухувався довгі години до гострих нападів на його уряд з приводу нещасливої аліянтської кампанії в Норвеґії. Кількома наворотами мусів переставати говорити і виясняти, бо так йому переривали, що не чути було його промови. І преса, що досі завжди відносилась до нього доволі прихильно, не пощадила тим разом уряду. Та найбільше враження викликала опозиційна бесіда сера Роджера Кіза, що зявився в парляменті в мундурі адмірала і з усіми медалями, що їх набув минулої війни за боротьбу в Дарданелях і Деінде. Він заявив, що зголосився до служби і хотів вести британську фльоту до боротьби в фйорді біля Трондйему, та йому не дали на те дозволу з причини, що армія має все у своїй контролі. Та, не зважаючи на ті виступи проти Чеймберлина, ледви чи дійде до зміни в кабінеті. А це тому, що побоюються, що це моглоб викликати ще більший заколот.

АНҐЛІЙСЬКА, А НЕ ФРАНЦУЗЬКА СПРАВА.

ПАРИЖ. — У Франції дивляться на воєнну кампанію в Норвеґії в такий спосіб, що вона була в руках англійців, а французи так якби не брали в ній участи, коли мова про воєнне командування.

ЧОРЧИЛ ДІСТАЄ БІЛЬШУ ВЛАДУ.

ЛОНДОН. — Уряд пішов назустріч тим, що домагаються сильнішої руки у провадженні війни і дав Винстонові Чорчилові право нагляду над усіми воєнними операціями, які він тепер буде контролювати кожної днини.

НІМЕЧЧИНА І МАДЯРЩИНА.

БУДАПЕШТ. — Мадярська урядова аґенція оголосила новинку, проголошену спершу в Білгороді в Югославії, в якій кажеться, що німецький уряд звернувся до мадярського уряду з проханням дозволити Німеччині перевозити свої війська через мадярську територію. Це ніби має бути у звязку з евентуальним наступом аліянтів на Балкан.

БОРОТЬБА ЗА НАРВІК.

БЕРЛІН. — Німецька преса признає, що йде завзята боротьба за панування над норвезькою пристанню Нарвіком. Анґлійці хочуть задержати пристань і норвезьку територію на півночі у своїх і норвезьких руках, щоб там міг осісти норвезький король і норвезький уряд.

ПРОКЛЯМАЦІЯ НОРВЕЗЬКОГО КОРОЛЯ.

СТОКГОЛЬМ. — Норвезький король Гакон видав до народу нову відозву, якою взиває його до дальшої боротьби за визволення Норвеґії.

НІМЕЦЬКІ ВТРАТИ.

ЛОНДОН. — Британська адміралція подає, що від 1. квітня Німеччина втратила торговельних кораблів на суму яких 300,000 тон. А від початку війни пропало яких 15% німецької торговельної фльоти. Також подають, що британці затопили німецький прогульковий корабель „Роберт Лей", що мав 27,288 тон поемности. Те останнє в Берліні заперечують.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 11 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХАРАКТЕР НАРОДУ

Коли паризька польська ґазета „Слово" виступила з характеристикою поляків як панського народу, то цим вона сказала щось нове лише настільки, наскільки йде про польську пресу. Бо інша преса про це писала вже здавна.

„Слово" приписує цю панську ціху тому, що польський нарід на продовженні довгих віків підбивав, поневолював чужі народи, панував над ними. Через те, мовляв, він і привик дивитися на них як на нижчих людей, як на природню добичу для себе, як на матеріял, здатний для служби.

На подібну ціху звертав іще в минулому році польський публіцист Кароль Стефан Фрич у мадярів. Він вичисляв як признаки цеї ціхи з одного боку: гордість і почуття відповідальности за долю краю, сильне зрозуміння місії історичної й привязання до землі, а з другого боку: погорду до поневолених народів, котра висказувалася наприклад мадярською приповідкою: „Мадяр чоловік, словак ні".

„Слово" звертає увагу на замітний факт, що ці почуття панського народу мають усі поляки, себто не лише ті, що справді панують над іншими народами, але й ті поляки, які самі терплять від панського панування. Як каже „Слово", син польського хлопа, і бідний маґазинер із Тарнова, і возний з Білостоку — кожний дивиться на чехів, що на полі цивілізації полякам зовсім не уступають, якщо їх не перевищають, як на нижчий нарід; ні один з них не хоче навіть входити в душу сусідського народу.

Зо слів „Слова" виходилоб між рядками, що ця ціха поляків є для них шкідлива. Виходилоб, що вона немало причинилася до упадку польської держави. В цьому можна „Слову" признати слушність. Можна сказати навіть більше: польська психольоґія пануючого народу не лише помогла їм утратити польську державу, але й зробить їм добуття нової польської держави багато труднішим, бо польський нарід, ідучи за своїми панськими звичками, буде старатися захопити до польської держави непольські народи, а зате ці народи, знаючи поляків з їх нахилу до панування, будуть противитися повстанню наново польської держави, може навіть на території, на котрій поляки живуть збитою масою.

З того, що „Слово" признало публично цю ціху поляків, ще не виходить, що поляки вже очистилися з цеї ціхи. Що нарід набуде віками своєї історії, не може так легко з себе скинути, прийшовши в критичнім менті наборзі до переконання про шкідливість якоїсь звички. Що віками набувалося, вимагає принаймні кількох поколінь для позбуття. Доперва як поляки поживуть кілька поколінь без поневолених народів, позбудуться вони своїх панських нахилів.

УКРАЇНСЬКИЙ КОНҐРЕС В АМЕРИЦІ

(Дискусійний голос з Женеви, Швайцарія).

Те, що Український Конґрес у Вашінгтоні відбувається пізніше, ніж плянувалося спочатку, напевно не є виною його ініціяторів, і зайвим є тепер дискутувати, хто завинив це; він відбудеться — в кожнім разі **не запізно**, і це буде без сумніву великою заслугою головних його учасників перед цілою українською нацією. Але не можна заплющувати очей на те, що є багато дуже пильних справ з обсягу визвольної боротьби України, які належалося вирішити вже давно, а властиво негайно по вибуху війни. Хоч Конґрес має сотворити лише засадничу основу для їх вирішення, але чим ґрунтовніше їх буде оброблено перед Конґресом, тим скоріше, а може й негайно, можна буде полагодити їх по Конґресі.

Зосередження українських сил в Европі.

Одною з найповажніших справ є без сумніву справа зосередження українських визвольних змагань поза межами СССР в Европі, в одній спільній зорганізованій акції та узгіднення цеї акції з рівнобіжною чинністю американських українців. З їх боку було поставлено до українських угруповань в Европі слушне жадання порозумітися між собою принаймні в такій мірі, як це зробили американські українці. Хоч европейські відносини значно менш сприятливі для цього, ніж американські, бо Злучені Держави Америки невтральні, а в Европі перебуває значна частина українців на землях держав, що провадять війну. Але порозуміння між ними є цілком добре можливим, особливо, коли вони матимуть мужність заняти **невтральне** становище в сучасній війні, яка конкретно і формально питання української державности на порядок денний **ще не поставила**; можливо воно тим більше, що засадничих поріжнень поміж українськими угрупованнями тут властиво нема.

Деякий виняток творить іще на жаль, паризька група Прокоповича-Шульгина, що обстоює політичне і мілітарне співробітництво з Польщею. Обмежитись у відношенні до них самим лише твердженням, що Польща всеодно не існує, отже й противенство поміж ними та іншими українськими уґрупованнями не є істотним, на превеликий жаль не можна, бо західні великодержави уважають Польщу, фактично справді лише на папері, рівноправною союзницею; отже таке українське відношення до Польщі устійнює й відношення України до обох сторін, що провадять війну, лучить без потреби справу визволення України зо справою Польщі, перекладає на українські плечі частину тої відповідальности, яку несе і Польща перед Европою за вибух сучасної війни.

Іти з тим, хто проти Москви.

Ми, українці, що перебуваємо за кордоном, — мусимо пристосувати нашу чинність до становища українських земель під московською владою. А нема сумніву, що доки Московщина не бере збройної участи в сучасній війні, доти й ціла українська нація може лишатися в ній лише невтральною. Такого становища вимагає від нас не лише наскрізь реальна мета визволення нашої батьківщини, а й заповіт нашого Великого Отамана Петлюри — "брати участь в збройній бооотьбі яка має на меті розвалити московську вязницю народів і визволити тимсамим Україну, але ні в якім разі не брати участи у братовбивчій боротьбі европейських держав поміж собою, що містить у собі небезпеку навіть скріплення московського панування над поневоленими націями СССР.

Становище українських еміґрантів у державах, що провадять війну є, на жаль, таке, що вони мусять іти до чужого війська, або змобілізовані на основі дотичного закону, як це є наприклад у Франції, або гадаючи, що мусять це робити з обовязку віддячитися за гостинність держави, що дала їм притулок, як це є наприклад у Канаді, коли говорити про українських іміґрантів, що не є громадянами Канади. Але це є або особистою справою поодиноких українців, або справою проводу того чи іншого українського уґруповання в тій чи іншій країні. На становище цілої української нації це ні в якім разі впливати не може.

За свою правду.

На які національно - політичні манівці може запровадити намагання витовмачити завдання нації тимчавовими потребами якоїсь еміґраційної ґрупи, показує нам між іншим приклад автора передової статті в паризькім „Тризубі" з 1. квітня ц. р., який писав: „Повинна вона (Антанта) підтримувати (українців) у власних своїх інтересах. А коли на те не вистачить у неї розуму, це її діло. Навіть колиб ми програли, за нами лишиться правда, ми рятуємо перед світом славу імени українського..." Автор забув очевидно, що „в своїй хаті своя правда", яка може дуже ріжнитися від „правди" тої чи іншої великодержави, і не розуміє того, що оборона чужої „правди" слави українському імені принести не може. Нашою правдою може бути лише наше визволення, служенняж чужим інтересам може бути лише кривдою для української нації.

На щастя займає ця ґрупа це дивне становище та підсуває його цілій українській нації цілком неправно. Переважна більшість прихильників УНР, з її осередком у колишній Польщі, займає в сучасній війні невтральне становище і з Польщею яка з політичним чинником ані трохи не числиться. Отже відсоток українських політичних сил в Европі, що з причини своєї політичної позиції в спільній українській акції взяти участи не зможуть, є відносно дуже незначним. Незначні політичні поріжнення і тертя поміж іншими українськими угрупованнями являються властиво рештками попередніх ненормальних відносин і перешкодами для участи в спільній акції очевидно не можуть бути.

Зменшитися, а навіть цілком зникнути можуть ці поріжнення справді лише в процесі самої спільної чинности, для якої, треба сказати отверто, бракують принаймні зпочатку перед усім матеріяльні засоби. І українці в Европі чекають від Українського Конґресу в Америці не лише високо патріотичного прикладу національного єднання, а й реальних наслідків його, необхідних початкових матеріяльних засобів для розвитку визвольної акції в Европі.

Як і чим допомагати?

А можности цеї чинности величезні, майже безмежні. На ґрунті самої лише допомогової акції на користь українських жертв війни можна розвинути дуже поважну інформаційно - пропаґандну акцію за визволення України з московських кайданів. Відповідні відчити, що попереджують артистичну програму уладження, деклямація протимосковських творів українських поетів у добрих перекладах головнішими европейськими мовами, належний вибір українських пісень і т. і. можуть дати поруч з матеріяльним успіхом також і значну популяризацію українських визвольних змагань. Подібна спроба, переведена з боку Українського Червоного Хреста в невеликім місті Женеві, дала наприклад понад 300 фр. (приблизно 75 дол.) чистого зиску і пожвалила зацікавлення українською справою. При існуванні керівного українського осередку в Европі для інших подібних уладжень по інших містах можна булоб постачити для інших подібних уладжень по інших містах можна булоб постачити з Женеви готовий текст відчиту, переклад тексту і ноти пісень, національні костюми, програму ідосвід уладження. Також Женева моглаб дістати подібну поміч для якогось іншого уладження. Яке значіння може мати запомогово-добродійна акція для визвольних змагань нації, доводить найкраще польська пропаґандна акція „допомогти трицятипятимілiоновій" нації, добре відома українцям у Злучених Державах Америки і в Канаді, але вона відбувається й там, де поляків так мало як і українців, в Токійо, Калькуті, Баґдаді, Каіро, Ціриху, Бріселі і т. д.

Треба звязкового центру.

Але для того, щоб запомогово - добродійна акція могла бути засобом визвольної чинности українського громадянства в Европі, треба, щоб заіснував передусім самий національно - політичний осередок українських визвольних змаґань в Европі. Потрібний він насамперед як звязковий центр поміж поневоленою Україною й українським громадянством в Европі й Америці з одного боку та поміж Україною і рештою світу з другого боку. На превеликий жаль, треба ствердити, що й до наскрізь поважної української преси дістаються часом татарські вісті лише тому, що в Европі нема осередку, який міг би занятися негайним їх перевіренням. Були наприклад повідомлення про пляни примусового переселення українців до советської окупації і т. і. Походили вони з польських і московсько - еміґрантських джерел. Людиж, які недавно приїхали звідти і яким справді можна вірити, посвідчують, що ніяких таких фактів не було, та що на рештках української території під німецькою владою, де перебуває приблизно 700,000 українського населення, відносини вільніші ніж під колишньою польською владою. Деякі наші селяни, сподіваючись дістати землю, зголошуються справді на советський бік, але без порівняння більше тікає звідти на німецький бік. Отже йде нам про те, щоб знати дійсну правду.

Ще більше потрібний інформаційно - пресовий осередок для зібрання, дослідження та по можности щоденного подання вістей з українських земель під московською владою. Потрібний він не лише для самої української преси, а й для інформаційної акції в чужинецькій пресі. Брак авторитетного центру українських інформацій в Европі робив велику шкоду українській справі вже перед війною. Брак його тепер був би просто злочином. Ворожі українській справі чинники можуть тепер вільно гарцувати, зустрічаючи лише випадково спростовання якогось українського журналіста, що відкидає на власну руку і відповідальність ворожі напади. При існуванні українського інформаційного осередку туди персилалось би цілу українику і звідти висилалось би гідні відповіді на всі неправдиві, злобні й просто лиш хибні, повідомлення. Ми маємо наших журналістів майже в усіх головних політичних центрах Европи, і не лише Европи, але без осередку, що при мінімальних властиво засобах міг би дати їм можність розвинути їх пресову чинність, вони є фактично безсилі, і не можуть майже нічого зробити. До тогож на кожну подію, що має таке чи інше відношення до нашої справи, треба відгукнутися часом не упродовж кількох днів, а упродовж кількох годин; такі є закони модерної преси, і коли ми їх додержувати не можемо, то над нашою **справою переходиться** до порядку денного.

Цей же інформаційний осередок мусить мати до своєї розпорядимости хоч би й найбільш скромний видавничий фонд для видань чужими мовами, без якого наша визвольна акція ніколи не спроможеться перейти від оборони до наступу. Зрештою вдоволятися довший час самими спростованями, не даючи позитивного представлення нашої національної справи, не можемо, не наражаючи її на небезпеку поразки.

Учасники Конґресу не повинні заплющувати очей на те, що **вдержати обеднання** поодиноких українських угруповань ще значно **тяжче,** ніж осягнути його для переведення Конґресу. **Вдержатиж єдність можна лише спільною енерґійною чинністю,** що вяже завжди всіх її учасників. Розвинутиж цю чинність можна лише на основі уповажнень, які Конґрес має дати своєму в и к о н н о м у орґані. Перевести успішно збірки зможе цей орґан лише тоді, коли вже на Конґресі буде виразно зазначено, на що вони мають бути зужиті. А якусь частину їх мусить бути зужито для утворення европейського осередку боротьби за визволення України.

К. Волинський.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(40)

Прочитав пан Кричевський гетьманську епістолу й зажурився, дарма, що іншої не сподівався. Є щось таке в людині, що поки вона чолом об стіну не стукнеться, поти крізь стіни бачить, проти надії надіється. Зрозумів пан полковник, що життя й безпеченство його приятеля на тонкому волоску повисло й зажурився тим більше, що іншого виходу, як учеча ґостя й стягнення гетьманського гніву й кари на власну голову, не бачив. Заглибоко був переконаний у неповинній кривді приятеля, щоб міркувати інакше. Затиснув зуби, узяв серце в жмені й пішов до пана сотника.

Застав його саме над письмом, що на нього чекав пахолок біля дверей.

— Здорові були, пане мій і приятелю милий! — привитав сотника, насилу вкриваючи свій біль і хвилювання.

— Чолом, пане полковнику! — відповів Хмельницький, підіймаючися зпоза стола.

— Не перебивайте собі, пане сотнику. Кінчіть писаннячко й посилайте куди слід, а я вже підожду. Мені не горить.

— Епістола готова, пане полковнику, тільки печать приложити й згорнути вчетверо. Я вже до ваших послух.

— А можна знати, куди це письмо мандрує?

— На хутір. Коли цікаві, то прочитайте. Розпорядження панові Розлуцькому... на всякий випадок.

Кричевський скривився.

— Нові якісь пляни, нові наміри...

— Нові тай не нові. Автім... не до вікуж мені надоїдати, не до віку їсти приятельський хліб-сіль вашої милости. Пора вже мені в остріг, у диби, як і годиться такому злочинцеві, продіторові Речи Посполитої...

Хмельницький гірко посміхнувся, полковник насторожився.

— Хіба ви вже знаєте щонебудь про резолюцію?

— Знати не знаю. Але вона не забариться. Прийде, коли не сьогодні, то завтра, а яка буде, то хіба ні ви ні я не сумніваємося... Алеа якта ест.

— Резолюція прийшла... — сказав Кричевський глухо.

— Ну й пора — ніби з облекшенням відповів Хмельницький.

А по хвилині говорив наче до себе:

— Христос не так терпів, а вкінці врата адові одолів. Що там наші нікчемні терпіння проти неповинних страстей Господа нашого...

Пан Кричевський щойно тепер завважив, що впоряд з іншими книжками, лежала перед паном сотником розгорнута Біблія.

— Резолюція прийшла й справді невесела... — почав свою реляцію.

— З нами Бог, пане полковнику; Бог нас пробує, але випробувавши, подасть нам перемогу, світлу, як світле було Його Воскресення — відповів Хмельницький, наче з книги читаючи.

— Про що ви думаєте, пане сотнику?

— Покищо про остріг, а там уже видно буде...

— Ні, пане мій і приятелю! — запротестував Кричевський. — Не для таких як ви побудовано остроги. Доволі вже з вас крилівської ганьби!

— А коли не в остріг, то кудиж, пане полковнику?

— Туди, куди вас кличе обовязок супроти короля його милости й Речі Посполитої — на Низ!

— Очевидно, але моя дорога направлена через остріг...

— Не розумію...

— Тільки Голгофту пройшовши, дійшов Христос до воскресної перемоги!

— Христос...

— Малі ми черваки нікчемні, але Його слідами йдучи, мусимо випити подану нам чашу гористи до дна...

(Дальше буде).

ЧИ БАЛКАН НАСТУПНИЙ?

Тимчасова поразка аліянтів у Норвеґії означає, що Німеччина остаточно осадовляється в Скандинавії, а аліянти змушені шукати деінде наступу на Німеччину. Це виходить ясно з промови Чеймберлина, котрий заявив, що аліянти готові до боротьби на іншому фронті. Він сказав ще більше, що на східньому Середземному морі аліянти сконцентрували величезну воєнну фльоту.

Відомий французький журналіст Р. Рекулі є тої думки, що Балкан стане театром нових дій. Ніхто ще не знає, чи будуть це події дипльоматичного, економічного чи військового характеру. Залежить, який саме шлях вибере Німеччина. Фактом є, що німецькі дипльомати тепер не менше зручні в підбоях чужих країв, як саме військо. Німеччина хотіла би покінчити з Балканом так, як це сталося з Данією, бо кожна війна, хочби вона буда якнайкоротша, потягає за собою комплікації та утруднення в харчевих доставах Німеччини, а вона дуже числиться з тим, щоб не підкосити себе під оглядом доставі харчів. Ось тому на дипльоматичному фронті на Балкані дуже гарячо. Висланник Гітлера, д-р Кльодіюс, переїздить з одної до другої столиці, торгує, підбиває ціни та страшить ці держави долею Польщі. В Румунії ці німецькі специялісти навіть показували специяльні фільми з „бліцкриґу" в Польщі, щоби представити ціле пекло такої тотальної війни... Не знати тільки, чи ці арґументи промовляють...

Німецьке рішення щодо Балкану залежить іще також від становища Італії та дальшої політики аліянтів. Мусоліні запевнив американського амбасадора в Римі, п. Філіпса, що він не думає йти до війни. Це значить, що Італія покищо таки не піде за Німеччиною і Юґославія може бути якийсь час спокійна. Тепер тільки питання, що дальше зробить Анґлія та Франція, коли прим. німецькі дипльоматичні маневри не вдадуться й вона захоче піти „блискавичною війною" проти Румунії.

Треба признати, що невдачі аліянтів у Норвеґії не тільки депресійно поділали на Швецію, але також і на інші невтральні держави, в тому числі й на Румунію. Американська преса пише дуже песимістично про можливу аліянтську поміч Румунії, Юґославії чи Греції. Бо коли аліянти не могли прийти зо скорою поміччю близькій Норвеґії, то що буде у випадку Румунії?

Одинока та може найбільш конкретна надія — це аліянтські армії, що є в Малій Азії під командою ґен. М. Вейґана. Як видно і як показала бувша світова війна, то тільки французька армія є здібна здержати німецьку воєнну машину. Покищо ця армія не мала ще нагоди стрінутися з німецькою армією. Між ними стоять лінії Мажіно та Зіґфріда.

З ДНЯ

ЛЯПАННЯ ЯЗИКАМИ.

Нюйорський священик Альберт Найбахер недавно в своїй проповіді сказав, що важною перешкодою в поглибленні серед людей справжнього християнського духа є те, що люди безконтрольно ляпають язиками. Дослівно він сказав: „Ми любимо називатись християнами, але часто наші язики зраджують нас, що ми ними не є. Скільки разів я, чи ви, надуживаємо нашого язика, позволяємо йому безконтрольно обертатись, говорити брехні, клясти, говорити злі речі про інших, обмовляти! Скільки разів я і ви були спільниками в знищенні чийогось доброго імени тому лише, що ми не навчились пильнувати своїх справ, і контролювати свого язика! Поганою стороною пустої балаканини є те, що вона, чим далі поступає, щосте на силі й стає злобно - шкідливою. Святий Яків каже, що ми повинні контролювати свої язики. Ми мусимо вживати їх лише на те, щоб вихваляти імя Бога та творити добро для наших співгромадян''.

ДАЛЬШІ ВІДЄМНІ СТОРОНИ.

В наведенім уривку ця справа так добре зясована, що не требаб далі над нею розводитись. Та йде про те, що безконтрольна балаканина, і то не конче в ціли обмовити когось, а така собі балаканина, щоби балакати, на далеку мету приносить велику шкоду для тих людей, що балакають, що не вміють вдержати своїх думок у собі, а немов через зіпсутий водотяг пускають їх на язик, а з язика далі надвір.

Веі ми знаємо, як родиться думка. Вона приходить під впливом якихось зверхніх завважень, або під впливом якогось внутрішнього спогаду, або просто сама з себе і, зродившись, немов приссеться до нашого мізку. Там вона починає рости, зпочатку спокійно, а далі починає розбуджувати наші почування та починає вкупі з ними творити волеву енерґію, при помочі якої вона хотіла би перемінитись у справжнє зверне діло. Чим більша і ширше закроєна думка, тим більше часу потребує вона на цю духову ферментацію.

НЕДОСПІЛІ ДУМКИ.

Мелення язиками перериває цю духову ферментацію і не дозволяє даній думці скристалізуватись, розбудити духово-емоційні чинники та набрати достаточної енерґії для зверхнього вияву. Скільчившись, вона завмирає. Бо та моральна енерґія, яка потрібна для неї, немов соняшне світло для ростини, втікає кудиінде, втікає через язик надвір.

Ми знаємо, що стрільний порох, який міститься в крісовім патроні, має страшну силу так довго, як довго він щільно і міцно затканий кулею, та вміщений опісля в сильне дуло кріса. Коли взяти той порох і висипати на стіл і потім запалити, він спалахне блискучим вогнем і нікому шкоди не заподіє. Те саме з іншими вибуховими матеріялами; те саме з думкою, що є моральним вибуховим матеріялом. Вона потребує внутрішнього стиснення, сконцентрування. Хто легко пускає її на язик, вона ту силу тратить і робить не більшу роботу, як той стрільний порох, запалений на столі.

ПСИХОАНАЛІЗА.

Що таке діється з легко висказуваними думками, посередньо доказує сама лікарська психоаналіза. Вона справді не займається нашим звичайним язико - меленням, уважаючи його природнім і звичайним явищем, але зате вона займається тими думками, що самі по собі є дуже сильні, але хоробливі. Вони є замкнені глибоко в нашій душі і там чомусь ржавіють, псуються і завдають людям душевні потрясення, нераз доводять до божевілля.

Завданням аналізи є саме ті думки вивести на денне світло і в той спосіб зробити їх нечинними себто спалити їх так, як спалюємо на столі стрільний порох. Ті думки нераз дуже вперті. Під напором якоїсь події в житті чоловіка — якогось великого потрясення, великого страху, розчарування, ненависти, зависти, чи захоплення — ті думки втікають у найдальний і найтемніший куток нашої душі і там усадовляються. Наша свідомість не досягає до того кутка. Проте ті думки, загнані туди певними почуваннями, сидять собі там міцно і звідти у нездоровий спосіб ділають на решту чоловіка, на його переживання і ділання.

НА ДЕННЕ СВІТЛО.

Фройд, основник психоаналізи, почав досліджувати ті закриті думки і почав шукати способів, якби їх із чоловіка усунути. Він вкінці знайшов спосіб, який полягає на тім, щоб наперед дану хоробливу думку виманити до другої душевної „кімнати", освіченої нашою свідомістю, з „вікнами", що розкривають нам широкий вид на світ. Щоб це доконати, каже Фройд, треба душевно хорого чоловіка змушувати до розмов, до сповіди. Хорий несвідомо мусить десь виговоритися, що саме гнітить його душу.

Знайшовши причину, треба заглибитись у його душу, розвести дружелюбну балачку з тою нездоровою думкою, яка, немов норовиста дитина, насупилась і не хоче йти бавитись на вулицю з іншими дітьми. Лагідною розмовою треба удобрухати її, вивести в кімнату свідомости, а звідти надвір, де вона втратить свою шкідливо-динамічну силу і розплинеться.

Через язик лікарі - психіятри виманюють надвір сильні хворобливі думки і там їх убивають. Подібне ми робимо і з нашими здоровими сильними думками, коли через язик дозволяємо їм безконтрольно втікати надвір і там розпливатись.

ДРУГИЙ РІК РОБІТНИЧОГО ЗАКОНУ

В червні 1938 року додано до низки робітничих законів ще один новий закон про години праці та мінімальну заплату, котрий урядово зветься: „Фейр Лейбор Стандардс Ект". Той закон і йому подібні призначені для поправи робітничої долі. Не зважаючи на опозицію до згаданого закону, котра проявлялась особливо в полудневих стейтах і дальше від часу до часу підноситься, є певність, що закон останеться в силі. У двох ріжних випадках федеральні суди признали, що закон не розходиться з конституцією. В тій справі окружний суд Злучених Держав у стейті Ілиной видав таку постанову: „Тепер наш нарід є того переконання, що недоплата робітникам, котра стоїть на перешкоді до добрих відносин, є ворогом суспільности і водночас тим лихом, котре шкодить не тільки самим робітникам, але взагалі цілому громадянству". Нині головне питання того закону лежить у тім, щоб точно виконувати його приписи. Той закон про мінімальну заробітну плату і максимальні години праці нікого не „душать", ані не „руйнують", як деякі з опонентів говорили. В кількох стейтах, включно з Ню Йорком, пороблено заходи для ухвалення стейтових законів праці та заробітків, щоб забезпечети працюючих у місцевих індустріях, з котрих продукти не йдуть на міжстейтовий ринок.

Коли в жовтні 1938 року введено в життя згаданий закон, то тимсамим усталено мінімальний заробіток по 25 центів на годину. Від жовтня 1939 року аж до жовтня 1945 року підприємці, котрі підлягають тому законові, мусять платити своїм робітникам не менше як по 30 центів на годину, а після того по 40 центів на годину.

В додатку до автоматичного підвищування мінімальної плати до 40 центів на годину по сімох роках доповнення закону про мінмальну плату можна скоріше зреалізувати наказом адміністратора закону в певних індустріях, за рекомендацією індустріяльного комітету. Такі комітети вже існують у багатьох індустріях. На рекомендацію такого комітету недавно тому заведено мінімальну плату по 32 і пів цента на годину в ткальнім промислі й виборі панчіх, коли удеяких відділах виробу капелюхів заведено мінімальну плату по 40 центів на годину.

В часі від жовтня 1939 року до жовтня 1940 р. підприємці, що підлягають тому законові, обовязані платити своїм робітникам півтора раза більше за працю, виконувану у понадзвичайних годинах, тобто поза 42 години тижнево. По тім часі звичайний тиждень праці виноситиме 40 годин. Таким чином ціль конґресу буде осягнена тоді, коли буде мінімальна плата 40 центів на годину, а максимальний тиждень праці 40 годин.

Існує чимало таких індустріяльних заводів, де такі мінімальні плати і максимальні години праці заведено ще перед ухваленням того закону. З другого боку, є багато індустрій, особливо в полудневих стейтах, котрі ніколи не платили таких мінімальних заробітків і де робітники звичайно працюють 10, а навіть 12 годин денно. Це власне ті заводи, котрих власники найбільше протестували проти введення цього закону про години праці та плати. Менше протестів було підношуваних проти приписів закону про дитячу працю, котрі забороняють заводам, що продукують товари для міжстейтової торгівлі, наймати до праці дітей понижче 14 років життя, або молоді до 16 років життя, коли це перешкоджає їх шкільній науці, або навіть молоді між 16 і 18 роком життя найматись до небезпечної праці.

При Департаменті Праці Злучених Держав створено окремий відділ, котрий має за обовязок дивитися за тим, щоб згаданий закон був точно виконуваний. За перший рік існування того закону було 18,000 скарг. Багато з них були раціональні і проступники приписів закону заплатили 80,000 робітникам $1,000,000 залеглої плати. Слідства виказали, що підприємці неправно задержували собі частину плати за харчі, помешкання чи інші потреби робітників. Інші слідства виказали, що підприємці фальшували свої реєстри на те, щоб закрити надуживання закону. Скарги інших заводів були самі по собі нарушенням закону.

Скарги від робітників льокальних індустрій не брано під увагу, бо той закон відноситься тільки до індустрій, які продукують вироби для міжстейтової торгівлі. Багато справ полагоджується без суду, а саме коли підприємець згодиться звернути задержану плату. У 63 випадках 1939 року треба було карати проступників і насильно стягати від них залеглі плати.

ФЛІС.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОНКС, Н. Й. Звичайний мітінг Тов. Згода, від. 210., відбудеться в суботу, 11. травня, в 8. годині ввечір, в гали Демократ. Клюбу, 2861 Істерн Булвард. Маємо з У. Н. Союзу чеки на дивіденду, тож просимо прибути на означений час і забрати собі свої чеки. — Стефан Завадовський, пр.; Іван Франко, секр.; Т. Давидів, кас.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Бр. св. Вас. Великого, від. 364., відбудуться в неділю, 12. травня, зараз по Сл. Божій в гали церковній. Справа дуже важна, тому вимагається присутности кожного члена. Також буде роздання чеків-дивіденди У. Н. Союзу і справа походу отворення Українського Культурного Городу. Взивається кожного довгуючого, щоб вирівняв свій довг за себе й діти, бо за довгуючого вкладки до Союзу не вишлеться. — М. Бузько, предс.; С. Кравчук, кас.; І. Сподар, секр., 9425 Parkview Ave.

УРЯД УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Голова — **Микола Мурашко.** Адреса:
NICHOLAS MURASZKO
81 Grand Street, Jersey City, N. J.

Секретар — **Антін Цурковський.** Адреса:
ANTIN CURKOWSKY
817 North Franklin Street
Philadelphia, Pa.

Касієр — **Степан Корпан.** Адреса:
STEPHEN KORPAN
524 Ovive Street, Scranton, Pa.

Контрольор — **Василь Шабатура.** Адреса:
WASYL SHABATURA
527 Second Ave., Pittsburgh, Pa.

Англійська назва Комітету:
Ukrainian Congress Committee of America.

ВИНАХОДИ ЛЕОНАРДА ДА ВІНЧІ

Ґеніяльний італійський маляр, Леонардо да Вінчі (1452.-1519.), був не лише великим мистцем і автором безсмертних шедеврів („Джоконда", „Свята Вечеря" й ін.), але і великим ученим і винахідником.

В царині фізики й математики він випередив щонайменше сто років своє століття. Далеко ще перед Портою, він у ділянці оптики відкриває т: зв. чорну камеру, а за цим властивости сочки й повітрову перспективу. В царині гидравлічних наук, він у теорії голосить те все, що сто літ по ньому винаходить і практично устійнює Кастелі. В галузі механіки, він відкриває, перший у свому часі, відпорність чугуна, закони тертя й значіння та впливи точки тяжкости. вінком.,ром

Леонардо да Вінчі залишив багато плянів і рисунків для ріжних винаходів, яким він віддавав увесь вільний час. Першу виставу цих оригінальних рисунків і „мріянь" великого майстра влаштувало недавно місто Міляно. Цікавою була ця вистава тим, що крім автентичних проєктів італійського ґенія, глядачі мали можність любувати свої очі його справдішними й реальними винаходами, які на підставі записок і плянів „зреалізовано" на час вистави. Фотографії експонатів цієї вистави вказують на надзвичайно широкий і бистрий ум і знання італійського майстра.

Що вдаряє нас, це неймовірна подібність його плянів і рисунків зперед майже пятьох століть до сьогоднішніх „реалізацій" неодного наймодернішого винаходу. Чи тут мова про скоростріл, якого останній модель нагадує надто вірно його „шкіц", чи й про інші речі, нашому подивові нема кінця. Ось, наприклад, літак: Леонардо да Вінчі завжди занимався летом птиць, бо думав і хотів, щоб чоловік також міг порушатися в повітрі. Є багато його рисунків, що відносяться до плянів „механічного" лету. Він не тільки винайшов і обдумав проєкт гелікоптери, але й вибудував її й дослідив. Перший літак Клємана Адера, який 9 жовтня 1890. року пролетів 50 метрів, у висоті 50 цм. від землі, був цілий побудований за пляном Леонарда да Вінчі. Пятьдесять років від першої спроби зробили своє. Але саму думку дав Леонардо да Вінчі!

Ось, далі, рисунок „закритого" воза: „Я можу збудувати закриті вози, певні й яких неможливо знищити. Вони зможуть двигати гармати. Врізуючись, у ряди ворогів, вони відкинуть найміцніші відділи, приготовляючи цим вільне поле для осталої позаду піхоти". Чиж про старий рисунок Леонарда да Вінчі знав ґенерал Етен, дворець і батько модерних повзів?

Рятункові пояси теж є його винаходу. Будучи сам добрим пливаком, він думав часто про тих, які не вміють плавати і які вічно в небезпеці. В тому намірі виготовив він плян і рисунок „плаваючого" пояса, на якому відтоді взорувалися всі винахідники, аж до винахідника останнього „моряцького пояса" включно.

Рисунок ткацької машини, хоч своїм зовнішнім виглядом не подібний сьогодні до наймодерніших електричних машин, принципом не відбігає далеко. Він виготовив плян рушійної драбини для пожарної сторожі, драбини, яка майже нічим не ріжниться від найбільш удосконаленої з Парижу, чи Ню Йорку. Недавно вивинайдена машина до краяна випуклого скла свій принцип бере з його ідеї. Над легкопадом працював він також. Хоч перші спроби датуються щойно від 1617. року, ідея такого легкопаду належить йому, що в своїх плянах виображав його під видом повітряної парасолі.

Нарешті, винахід друкарських прес. Хоч самий він не винайшов друкарні, то був перший із тих, що винайшли тепоґрафічні преси, які стали у великій помочі для винаходу Ґутенберґа, батька друкованого слова й новітніх часів.

З часописних оповісток.

„Відчит професора А. Бірського п. з. „Завдяки чому втішаюся добрим здоровлям?", що мав відбутися нині, в 7. год. вечором, відкликується з причини недиспозиції прелеґента".

ПОВІДОМЛЕННЯ
— про —
ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
членів і члениць та урядників відділу 58 У. Н. Союзу в ЮТИКА, Н. Й.
:—::—: які відбудуться :—::—:
У НЕДІЛЮ, 12. ТРАВНЯ (MAY 12, 1940)
В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ, FIRST & CATHERINE STS., UTICA, N. Y.
Початок зборів у год. 2. пополудні.

На ці збори повинні прибути конечно всі члени. На збори прибуде **головний радний І. Пігуляк,** а також **окружний орґанізатор А. Маланчук,** які виголосять відповідні орґанізаційні реферати в справах У. Н. Союзу. На зборах можуть бути приявні також і не члени У. Н. Союзу.

За уряд від. 58 У. Н. Союзу: **Michael Donawick, Jr.,** секр.

ПОДАЄТЬСЯ ДО ВІДОМА ВСІМ ЧЛЕНАМ ВІД. 150 В ПІТСФІЛД, МАСС., що
ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ
СОЮЗОВОЇ МОЛОДІ
:—::—: відбудуться :—::—:
У НЕДІЛЮ, 12. ТРАВНЯ (MAY 12, 1940)
в годині 2. пополудні
В ПАРОХІЯЛЬНІЙ ГАЛІ В ПІТСФІЛД, МАСС.

Проситься усіх Батьків, щоб вислали своїх дітей на ці збори і самі прийшли.

На зборах буде приявний **головний радний У. Н. Союзу М. Давискиба** і виголосить орґанізаційну промову до молодіжи в справі зорґанізування бейзболової дружини У. Н. Союзу. На ці збори повинна прийти вся українська молодіж з Пітсфілд і околиці, і то хлопці і дівчата, бо і для дівчат є місце на спорт в У. Н. Союзі.

М. Давискиба, гол. радний У. Н. Союзу.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ!
СТАРАННЯМ БРАТСТВА СВ. ВОЛОДИМИРА, відділу 130. У. Н. Союзу
з нагоди 36-літньої річниці свого існування відбудеться
ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ
У СУБОТУ, 11. ТРАВНЯ (MAY 11, 1940)
В VOLKS LYCEUM HALL, 218-220 E. 2nd ST., NEW YORK CITY.
Початок у годині 7. ввечір. — Вступ 40 центів.

Українське Братство св. Володимира, від. 130. У. Н. Союзу, запрошує всіх чесних українських громадян міста Ню Йорку й околиці на цей баль, де кожний в окруженню своїх людей і при добірній музиці орхестри Н. Антошкова буде мати нагоду весело забавитись. Буфет під власним зарядом. Членам роздасться дивіденду.

За добру забаву ручить — **Комітет.**

НА МАНЕВРАХ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ.

АНГЛІЙСЬКИЙ ҐРЕНАДІЄР
приготовляється кинути ґранату на ворожу лінію.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

IRONDEQUOIT, N. Y. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в пятницю, 10. травня, в 7:30 ввечір, у тов. Дроня. Проситься членів прибути на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Також будеться роздавати дивіденду. — Н. Головка, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 325., відбудуться в пятницю, 10. травня, в 8. годині вечером, у гали У. Н. Дому, 216-18 Ґренд Стріт. Проситься членів прибути конечно і нечас. Збори важні, тож конечністю кожного члена прибути. Будеться також роздавати чеки як дивіденду від У. Н. Союзу. Приведіть також нових членів до Тов. і до У. Н. Союзу. — П. Малицький, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбуде свої збори в неділю, 12. травня, точно в годині 1:30 пополудні, в Укр. Хаті. Кожний член і члениця Тов. повинні прибути начас і привести своїх знайомих до вписку в члени Тов. і У. Н. Союзу. Пригадується також, що наше Тов. має пікнік. На минулих зборах запала ухвала, що кожний член має брати участь в тім пікніку і без ріжниці тікет має бути заплачений. Тож приходіть усі на збори. — А. Патра, рек. секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 155., відбудуться в неділю, 12. травня, в 3. годині пополудні, в гали У. Н. Дому. Проситься всіх членів, щоби самі приходили на збори і не присилали своїх дітей з вкладками, бо будуть роздані чеки, то є ваша дивіденда, і цим разом хто схоче платити чеками свою належитість, мусить сам підписатися. Взивається довгуючих членів, щоби вже раз свою належитість вирівняли, бо хто цего не виповнить, наразиться на суспендацію. — Іван Макар, предс.; Василь Дригинич, кас.; Андрій Яричевський, секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36., відбудуться в неділю, 12. травня, в гали церковній, точно в годині 2. пополудні. Проситься членицъ явитися на означений час, бо маємо важні справи до вирішення. Отримаєте чеки на дивіденду. Кожна членица повинна явитися на цих зборах. Пригадується тим сестрам, котрі довгують, щоби прийшли на збори й вирівняли свої вкладки. Старайтеся, сестри, приєднуйте нових членицъ до Союзу й до Сестрицтва. — Марія Гойсак, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Місячні збори Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44. відбудуться в неділю, 12. травня, в укр. правосл. гали, в годині 1:30 пополудні. Проситься всіх членів прибути точно на означений час і заплатити свої місячні вкладки. Також будеться роздавати дивіденди усім членам від У. Н. Союзу. Отже щоби не забракло ані одного члена на цих зборах, бо чеків не можна довго тримати. — В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Л. Демчук, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371., відбудуться в суботу, 11. травня, в годині 8. вечером, в галі укр. през. церкви, 48 Бікон Ст. На зборах буде вибір делегата на Конґрес до Вашингтону, як також є інші важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої залеглі вкладки. Також буде роздача чеків-дивіденди. — О. Паньків, предс.; Лев Горман, кас., Ю. Баранюк, секр.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

АЛЛЕНТАВН, НОРТГЕМПТОН, БЕТЛЕГЕМ, ІСТОН, ПА.

Українська радіова програма буде передана **КОЖНОЇ НЕДІЛІ** рано, зачинаючи **від неділі, 12. травня (May 12, 1940) від год. 9:30 до 10:00 рано** зо станції **WSAN, 1440 Kc. в Алентавн, Па.**

ЯКЕ ВРАЖІННЯ ЗРОБИЛА НА МЕНЕ ФРАНЦУЗКА

Кілько разів підчас свого побуту в Парижі відслонювала я вранці фіранку у вікні, зараз зупинялась при ньому, щоб придивлятись до француяок.

Ось вони швидко вибігають з дому і таксамо швидко вертаються, коли приносять на сніданок печиво. Самі жваві, малі, зграбні (вранці завсіди в капцях), несуть довжелезні булки, часто більші, ніж вони. Починається зранку від булок і так до пізньої ночи — француяка ввесь час чинна: працює багато, навіть жалує собі відпочити підчас переїзду у підземельній залізниці. У торбинці носить із собою приладдя до шиття і гачкування.

Працює француяка з ріжних причин. Раз тому, що любить домашнє господарство, далі тому, що мусить працювати за себе і за служницю, яка у Франції є люксусом. Пересічна служниця коштує 500 франків і мусить мати окрему кімнатку. Француяка виконує всяку працю з подиву гідною швидкістю, бо хоче, щоб на все вистало її часу. Мусить вона вийти на прохід з дитиною і піти в театр і за флірт теж ніколи не забуває.

Француяка — з природи кокетка, але виходить це в неї природньо і приємно. Назагал дуже весела і балакуча, має гострий язик. Вона теж практична й ощадна. Кожна француяка вміє дуже добре шити. Це і необхідне, з огляду на ощадність, бо кравчиня, як і всяка праця, коштує у Франції дуже дорого.

Чи вона гарна? Не скажу. Здебільша чорнява, худощава, має розумні очі, ніс з горбиком, часто з вусиком під носом. При цьому має гарні рухи, зграбна і „шиковна". Одна з великих, на мою думку, помилок її зверхнього вигляду це те, що малює вона забагато своє лице. Можна би це робити трошки, не перечу. Коли взяти на увагу сильне вечірнє, неонове світло, то навіть і треба би трохи підмалювати себе, щоб лице не виглядало занадто блідо. Але тут повинна бути межа, а француяка часто про неї забуває. Намальована так густо, що вже нічого із її обличчя не залишається. Модний темний пудер, лицівки яскраво червоні, вії і брови обовязково підмальовані або причеплені, уста ще більше мають фарби ніж решта. Є й на те ріжні барви, кожна для окремої служби: синя, зелена, срібна, фіолетова.

Коли дивишся на таку розмальовану особу, маєш враження, що вона завсіди засоромлена або спантеличена. Інколи не особа, а справжня поліхромія. Цікаво, що француяка таксамо малюється дома як на сцену і на вулицю. Цера у них дуже знищена.

Дітей люблять страшенно, але і розпещують їх дуже. Дитині у Парижі все вільно: і вмішуватися до розмови старших і розбиватись по тротуарах на окремих „гуляй-ногах", якими зчиняють багато метушні. Десятилітній хлопець ніколи не вступить свого місця в трамваю, хочби і хорій старушці, вільно йому теж нераз обривати дерева у бульонському ліску і ніхто цьому не противиться.

Діти так звязані з жінкою, що коли думаю про француяку, не можу про них не згадувати. Убирають француяки своїх дітей дуже гарно, а коли вже є специяльні їх свята, нпр. причастя або закінчення карнавалу, то придумують для них окремі одяги, призначені на такі дні. До причастя вбирають дівчат на біло в довгі, муслінові стилеві суконки і довгі вельони. День причастя це дуже врочисте свято для них. Дівчинка дістає тоді дарунок і похожає в такім білім строю аж до вечора. Інша річ, що, вийшовши з костела, вона може таки зараз побитися з товаришкою і це не вважають у Парижі за великий гріх. Темперамент виправдує тут усе.

Який прегарний день карнавалу, званий у Парижі „мі-карем". Усе тоді переодягається в маскарадові костюми і цілими ґрупами волочиться по вулицях. Цього року з огляду на крізу костюми ці не були такі багаті як звичайно, але дітей це не обовязувало. Дітвора, прибрана в усі можливі барви, дуже вибагливо, снувалась по вулицях і парках, у фантастичних і стилевих строях, нераз із дуже дорогих матерій.

Назагал француяки одягнені скромно, але коли вже треба десь причепуритись, нпр. на баль чи до опери, тоді не бояться екстраваґанцій. Бувають у Парижі балі теж під знаком строю Єви, переважно в мистецьких і лікарських колах. Оповідав мені один знайомий, що коли жінка одного лікаря прийшла на такий баль в одязі скромнішім, ніж було приписано на той вечір, то відіслали її до хати, щоб роздяглась.

У часі, коли ще був у Парижі славний японський маляр Фужіта, мала його жінка француяка на мистецькім балі сіткову сукню, а сітка була завбільшки центиметра. Зате і сукня і жінка були винятково гарні. — („Жінка").

Ярослава Музика.

„ДОСКОСАЛА ДИТИНА".

Ровз Блойс, 6-місячна дівчина з Брукліна, дістала першу нагороду за здоровля на конкурсі одного місцевого шпиталю.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЕНТІКОК, ПА.

Вибрали делеґата.

Товариство „Вільна Україна", від. 319 У. Н. Союзу, і Братство св. Николая, від. 33 У. Н. Помочі, відбули специяльні збори в справі Конґресу Американських Українців, на яких вибрали спільним делеґатом на Конґрес гром. Івана Велґоша. Жертви відділів на покриття коштів Конґресу вислано до касієра Конґресового Комітету.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Українські писанки в дарунку жінці ґубернатора.

„Ди Бріджпорт Пост" з 27. квітня б. р. приносить на першій сторінці знимку з написом: „Перша пані дістає українські великодні писанки". Ця „перша пані" це миссис Болдвин, жінка ґубернатора стейту Конетикот. Світлина представляє, як українська делеґація вручає писанки на гарно вирізьбленім гуцульськім тарелі, накритім вишиваним українським рушником. Делеґація складалася з членицъ управи від. 5. Українського Золотого Хреста, що відвідали ґубернатора в його домі в Стретфорді, Конн. Писанки вручила В. Чернявська, при чому виголосила гарний вірш. Миссис Болдвин і ґубернатор приняли делеґацію з надзвичайною радістю і розпитували про українські великодні звичаї та український нарід. А потім попросили всіх до столу. Сам ґубернатор частував кавою і гостив усіх дуже сердечно. При столі йшла розмова далі про гаївки, а потім про Україну й українську справу.

З того можемо вносити, що є тут багато визначних американців, котрі щиро відносяться до українців і співчувають з ними у їхніх змаганнях до визволення України. На фотоґрафії, що появилася в місцевих часописах, видно дві молоді дівчата й молодого хлопця в українських народніх строях разом з миссис Болдвин, та громадянки: Чернявська і Бих.

Анна Чернявська.

БОФАЛО, Н. Й.

Делеґати па Конґрес.

Дня 4. травня відбулися збори українських місцевих орґанізацій. Проводив зборами гром. С. Децик, секретарював гром. М. Сорока. Гром. Децик пояснив, що збори скликані в цілі вибору делеґатів на Конґрес Американських Українців, при чому підкреслив, що це сталася в історії української іміґрації небувала подія, бо наші партії і орґанізації обєднались для великої справи. І тому є один Конґрес. По широкій дискусії вибрано делеґатами гром. С. Децика і громадянку Домініку Жук. Також рішено зібрати більшу суму на Конґресовий Фонд.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Рочестер, Н. Й., помер у пятницю рано, 3. травня 1940, по довгій і тяжкій недузі член Тов. Зап. Січи, від. 367. У. Н. Союзу,

ДМИТРО ГНАТІВ.

Походив зо села Верхня, повіт Калуш, Західня Україна. Вступив до У. Н. Союзу 1917. року.

Осиротив жену Катерину і три дочки: Марію, Параскевію і Анну.

Похорон відбувся в понеділок, 6. травня, в церкві св. Йосафата.

Хай земля буде Йому пером!

ТЕЖ УТРАТИВ ПОЇЗД

Джек Гарпер, троковий шофер зо Скотсберґу, Вірджінія, їдучи в ночі дорогою, котру розмочили дощі, поховзнувся у заїхав у темноті в якусь яму, з котрої не міг добутися. Він рішив остатися там і переночувати в троку. Десь перед розвидненням він почув страшний гук і стукіт. Глянув з троку й побачив, що він стояв передніми колесами троку в рові залізничої дороги, а передніми колесами троку майже на рейках. Попринього щойно проїхав поспішний поїзд, минувши його на волосинку.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(160)

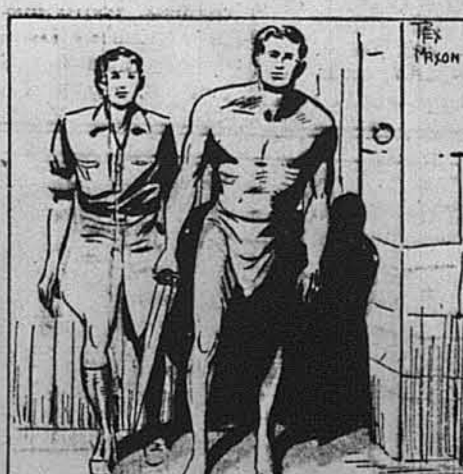
Тарзан зробив у душі постанову — залишитись у Торі, щоб лиш урятувати Дженету від смерти. Поволі він почав вимовляти: „Дуже добре. Коли це твоя непорушна воля, то я..." Але тут йому перебив д-р Вонґ. Він сказав: „Уважай, Тарзане, що говориш. Ця жінка дволична. Вона не має чести і свого слова не додержить".

Аґті засміялася саркастично і відповіла китайцеві: „Дивіть, дивіть, хто про честь і вірність говорить! Хіба ти, мов змія, не підсувався до мене, здобував моє довіря, щоб опісля мене зрадити?" „Правду кажеш, королево", відповів китаєць. „Наші методи однакові, тільки ми маємо на увазі інші цілі: ти маєш себе, а я інших".

Китаєць іще раз звернувся до Тарзана і заговорив дружелюбно: „Уважай, мій друже. Ступай поволі і не вір тій жінці, бо вона себе любить понад усе інше". Аґті з обурення аж заплакала. Ще ніхто її так не зневажав прилюдно. „Досить того", закричала вона. „Давай мені безпроволочно відповідь на мою умову, а то..."

Вона змовчала, але рухом руки вказала, що Дженету миттю заколе. Тарзан тепер вагався. Він не думав про себе, тільки про те, чи його жертва врятує Дженету. Може це всеодно не поможе? — думав він. Він навіть завважив, як королева давала одному жерцеві очима якийсь секретний знак. Щось зараз мало статись.